

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esztörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

A gazdák adója.

(Bpt) Amióta a városok állást foglaltak az adótörvények végrehajtása ellen s Budapest főváros törvényhatósága majdnem egyhangulag bizalmatlanságot szavazott a kormánynak, mely oly ridegen elzárkózik a polgárok jogos kívánsága elől, Lukács és Teleszky fűhöz-fához kapkod, hogy azt a csorbát, melyet a kormány preszlizse szenvedett, kiköszörülje. S erre a magyar gazdátársadalmat akarja eszközül felhasználni. Kubinyi Géza jelszavát, hogy „a pájesz tiltakozik az adóreform végrehajtása ellen“ kész örömmel kapta fel a kormány s úgy akarja azt az egész mozgalmat feltüntetni, mintha csak a kereskedőket, az iparosokat, a városi lakosságot sujtának az új adótörvények s mintha a földbirtokos és gazdaosztálynak minden oka megvolna arra, hogy azok végrehajtását követelje. El akarja a kormány hitetni, hogy a gazdák helyzetét megjavítják majd az adótörvények, hogy az ő adóterhük csökkenni fog s az Omge kebelében máris mozgalom indult meg, melynek az a célja, hogy a városok akciója ellen állást foglaljon, hogy a magyar gazdátársadalom a kormánynak bizalmat szavazzon és az adótörvényeknek sürgős végrehajtását követelje.

Meg akarjuk állapítani, hogy nem Károlyi Mihály gróf indította meg a mozgalmat, aki elnöke volt az Omgének, nem is azok, akik Magyarország földjének háromnegyed részét művelik, hanem néhány olyan vezérember, akiknek egyetlen talpalattnyi földje sincs s aki csak hivatali állásából kifolyólag agrárius és vezetője a gazdáknak.

Ezzel szemben rá akarunk mutatni arra, hogy az új adótörvények magukat a gazdákat is meg fogják nyomorítani s fel akarjuk a magyar gazdátársadalom szemét nyitani, hogy ne üljön fel annak a jelszónak, hogy ami ellen az iparosok és kereskedők állást foglalnak, az már eo ipso méltó arra, hogy azért az Omge lelkesüljön.

A gazdaosztály eddig legalább ami az adót illette, teljesen független volt az adókievítő bizottságoktól. A földjének jövedelmét feltüntette a kataszter, ez után a kataszteri jövedelem után fizetett 25.5 százalék földadót s jövedelmi pótdadót s miután a kataszteri jövedelem nem változott, adója is mindig állandó maradt.

Az új adótörvények s főleg Teleszky adónovellája után azonban a helyzet lényegesen rosszabb lesz a gazdákra. Mert igaz ugyan, hogy a földadó kulcsa 25.5 százalékról lesz 20 százalékra, de ezt az 5.5 százalékos adócsökkenést a kormány bőven be fogja hozni azon, hogy kiigazítja a katasztereket, még pedig a törvény szerint hivatalból. A kataszteri kiigazításoknál aztán majd gondoskodás történik arról, hogy amennyivel csökken

az adókulcs, annyival emelkedjék az adóalap. De még abban az esetben is, ha ez nem történne meg s ha a kataszteri kiigazítást nem használná fel a kormány adóemelésre, akkor is minden okuk megvan a gazdáknak arra, hogy a jövedelemadó ellen tiltakozzanak s hogy abban súlyos megterhelteket lássák.

Eddig ugyanis, mint mondtuk, a gazdák csak jövedelmi pótdadót fizettek, ami a kataszteri jövedelem után lett kivétel. Ennek vége lesz ezentúl. A jövedelemadóról szóló törvény adóalapja a gazdák valóságos jövedelme, aminek „kipuhatolására“ az adókievítő bizottságok korlátlan jogot nyertek. Ez az a pont, amelyen aztán a gazdák kényre-kegyre ki lesznek szolgáltatva a hatalomnak s ez lesz az, ahol az adókievítést a kormány politikai eszközül fogja kihasználni a gazdákkal szemben. Már a Wekerle-féle adótörvények is a gazdák jövedelmét úgy állapították meg, hogy a tényleges jövedelem két és félszer akkora, mint amennyit a kataszteri birtokiv feltüntet. Miután a jövedelemadó kulcsa progresszív, könnyű átlátni, hogy a kataszteri jövedelem két és félszerese, mint adóalap, az adóterhő progresszív növekedését fogja maga után vonni. Csakhogy még arra sem számíthatnak a gazdák, hogy az adókievítő bizottság tényleg csak a kataszteri jövedelemnek két és félszeresét fogja a jövedelemadó alapjául venni. Mert nem a törvény, hanem csak a törvény indokolása és a pénzügyi bizottság jelentése mondja, hogy a földcirtok tényleges jövedelme körülbelül két és félszer akkora, mint a mennyit a kataszteri kimutatás feltüntet, a törvény szövege az adókievítő bizottság számára lehetővé teszi, hogy a gazdát kataszteri jövedelmének akár tizszerese után is megrója jövedelmi adóval.

Ezután tehát a gazda is ép úgy ki lesz kényre-kegyre szolgáltatva a pénzügyi hatóságoknak, mint az iparos, a kereskedő s a városi lakosság; s az csak maszlag, hogy a földbirtokos és gazdaosztály adója csökkenni fog, mert a földadó kulcsa 25.5 százalékról lesz 20 százalékra. A gazdák adója a jövedelmi adó révén épen úgy meg fog kétszeresedni, mint a városok lakosságáé. Meg fog szünni a gazdátársadalom függetlensége s az adókievítést épen úgy politikai korteseszközül fogja a gazdákkal szemben kihasználni a kormány, mint ahogy korteseszközül használja fel a városi lakosság lenyűgözésére. Az Omge papiros gazdái tehát jobban szolgálnak a reájuk bizott ügyet, ha a gazdaközvélemény figyelmét erre a tényre hívnák fel, mint hogy ha a gazdákat is a kormány diadalni szekere elé akarják fogni, mert a törvények végrehajtásának sürgetésével nem a gazdáknak, hanem csakis a kormánynak akarnak szolgálatot tenni.

Ha a kisgazda megtudja majd, hogy a felesége nem fog ezentúl tyukot, tojást, zöldséget, gyümölcsöt eladhatni a piacon, mint eddig, hanem azután is jövedelmi adót kell fizetnie, mert ez nem esik a földadó alá s hogy miután közös háztartásban élő családfő jövedelméhez járul s azzal együtt adóztatandó meg, a progresszív jövedelmi adókulcs folytán a kisgazda adója nagyobb lesz, mintha külön őt és külön a feleségét is megadóztatnák, országos felháborodás lesz azok ellen, akik most nem tudni miért, bizalmi nyilatkozatot akarnak a kormány számára a gazdák-tól kicsikarni. És akkor majd lehull az álarc azokról, akiknek száján mindig „a gazdák érdeke“ van, de valójában érzékük sincs ehhez és komoly szándékuk sem, hogy ezt megvédjék, mihelyt ezáltal egy osztályharc csemegéjére van kilátásuk.

Városi tisztújítás után.

Megmaradtak a régiek.

Városi tisztújítást rendeztek e hó 20-án Székelyudvarhelyt s az lett az eredménye, hogy a régi tisztviselői kar megmaradt a jövő hatéves ciklusra is.

Igen. A tisztviselői kar a régi, de már a fizetés új lesz 1913. január 1-től kezdve. Új és pedig jelentékenyen nagyobb, jóval magasabb az eddiginél.

Kijelentjük, hogy mi a fizetésről nem azért szólunk, mintha bennünket a legkevésbé is bántana az, mikép Székelyudvarhely város a tisztviselőit úgy fizeti, mint pl. Brassó, Marosvásárhely vagy Debrecen városok.

Nem. Mi ennek csak örvendeni tudnánk akkor, ha tényleg a kiadásokhoz mért bevételei is volnának Székelyudvarhelynek.

Azonban ezek a bevételek hiányoznak. A város évtizedek óta egyetlen lépést sem tudott előre menni, mert a tisztviselői fizetések sokasága: mozgását lehetetlenné tette egyfelől, másrészt pedig állandóan jövedelmező bevételi forrásokról senki sem gondoskodott.

Nagyon rossz volt a város gazdálkodási rendszere. A kiadások színet nélkül jelentkeztek és pénzt vagy életet követeltek, de a város élére állított, közbizalmi állásban levő vezér a polgárság megterhelése nélkül előteremthető és beállítható jövedelmi forrásokkal egyáltalán nem törődött. Sőt olyan hangok is kiszivárogtak, hogy az előre törekvésnek egyenesen útját állotta volna.

Akármit volt a multban, azt most, az új választás után felednünk kell. A mint az egyes embereknél előfordul, hogy életükből bizonyos időszakot, napot vagy órát szeretnének kitörölni, úgy vagyunk mi is a város legutóbbi vezetésével.

Kezdjünk tehát új életet. Olyan új életet, melyből a makacsság, csökönyösség száműzessék. Tegye félre a vezetőség azt a káros, bűnös politikát, mely a csak azért sem szavakkal jellemezhető.

Hallgassa meg a város javára szolgálható szavakat, mérlegelje becsületes lelki-

ismerettel a fevetett eszméket. Ne kicsinyelje, ne fumigálja az eszmék felvetőjét. Ne azt nézze, hogy kitől származik, hanem mindig azt tekintse: mi értékkel bírhat a város érdekében.

Ez egyrészt hivatásbeli kötelesség, másfelől pedig annak a város népének jogos követelése, amelynek vezetésére, irányítására, szellemi és anyagi érdekeinek elővitelére vállalkoztak.

Ilyen és ehhez hasonló becsületes munkálkodást remélünk, várunk és joggal követelünk is attól a a tisztviselői katól, melyet a többség bizalma e hó 20-án ismét a város élére állított.

A „Székely-Udvarhely“ hasábjain évek óta elhangzott eszmék közül, most csak két-tőre akarjuk felhívni a polgármester és gazdasági tanácsos figyelmét.

Sürgősen vegyék fontolóra egy városi mozgósítóbizottság és egy kenyérgyár létesítését.

Ezekből mi évi 50—60,000 korona tiszta jövedelmet remélünk. De ha csak felét kaphatná ennek a város, akkor is érdemes volna minél előbb megcsinálni. Akkor is a mulasztás bűn volna.

Ezuttal más jövedelmi forrásokra rámutatni nem akarunk. Azonban ha komoly, ambíciózus, lelkiismeretes törekvést látunk Székelyudvarhely bevételi forrásainak megteremtéséhez, ezuttal is ünnepélyes kijelentést teszünk arra, hogy a „Székely-Udvarhely“ — személyválogatás nélkül — bármelyik tisztviselőnek, avagy a képviselőtestület akármelyik tagjának oldala mellett lesz és nemcsak irányu törekvés, körömszakadtáig támogatni fogja.

Lépjének a nyilvánosság elé a jóra való eszmékkel. Ne húzódjának be a poros aktákkal telített iroda négy fala közé. A város összes polgárságának joga van tudni, joga van látni, hogy az ő tisztviselői miképp akarják hivatásukat betölteni.

A hivatali élet egyetlen része sem oly tökéletes, hogy azon valamely javításra való ne akadna; nem is olyan meddő, hogy abból valami a közönséget ne érdekelné.

Kezdjünk új életet. Törekedjék arra minden tisztviselő, hogy hivatalában ne csak tisztán aktagép legyen, a mely jól-rosszul leörli a neki beosztott sablonszerű dolgot, hanem azéni atyai gondossággal örködjék polgártársai, az érte is dolgozzon, teherviselő közönség érdekei, javai felett.

Ami pedig a bánásmódot illeti, nagy tiszteletet a kivételnek, akiket nem érint, de azért ideiktatjuk a bádeni igazságügyminiszter életre való rendeletét, amely többek közt így szól:

„... A tisztviselők ne feledkezzenek meg arról, hogy a nagyközönségnek és minden egyes felvilágosított kereső félnek feltétlen joga van ahhoz, hogy a tisztviselők tisztességes, nyugodt és udvarias hangon tájékoztassák és hogy mind a hatóság, mind pedig a tisztviselők tekintélyének fölülte ártalmára szolgál, ha magatartásuk kellemetlen benyomást kelt az igazat kereső közönségben. Kötelességévé teszem a tisztviselőknek, hogy a feleket mindenben kezére járjon és hogy a darabos, éles modort még azokban az esetekben is mellőzze, amikor esetleg abba a helyzetbe jut, hogy a felet rendre kell utasítania. Megkövetelem továbbá az összes tisztviselőktől, hogy az általuk kibocsátott okmányokat és iratokat úgy írják alá, hogy azt mindenki el tudja olvasni, valamint hogy az iratok fogalmazásánál is a könnyű megérthetőségre, a tiszta, világos stílusra törekedjenek... stc.“

Nagyjából ezeket kívántuk elmondani most, a tisztújítás után. Vajha jóindulatú szavaink visszhangra lennének ott, ahova azokat szeretettel intéztük...

A téli gazdasági előadások hiányosságai.

A földművelésügyi miniszter évről-évre nagyobb összeget állít be költségelirányzatába azon célra, hogy abból gazdasági vándor-előadók a téli napokon bejárják a vármegyék községeit és hasznos gazdasági ismeretekre oktassák a földművelő gazdaközönséget.

Elismerés és köszönet illeti ezért az akciót a földművelésügyi kormányt, nem lehet azonban elhallgatni azt a meggyőződésünket, hogy dacára a jóindulatnak, míg az ezen előadásokra fordított költségek évről-évre emelkednek, addig maguknak az előadásoknak a hiánya, külsőségei, sőt eredményei is, alig mutatnak fejlődést.

A vándor előadók tényleg tudásuk legjavát viszik felolvasásuk, szabad előadásuk keretében a nép elé, sajnos azonban, hogy a legjobb indulatú kezdeményezések is az ilyen előadások után maradandóbb nyom nélkül maradnak. Az előadók is rendszeresen szölamokhoz idomulnak előadásaikban, a szölamokat pedig legtöbbször a legfőbb vezetők hangzatos frázisaiból merítik, amilyen hangzatos jelszó most pl. az, hogy termeljünk legtöbbet! Termeljünk ám, de miből?

Nem akarunk ezen téli előadások eredményességére, vagy eredménytelenségére felelt ez alkalommal vitába bocsájtkozni, egyet azonban konstatálnunk kell és ez az, hogy ezen előadásokon sok szó hangzik a gyakorlati munkálkodásra való serkentésről, az okos szerű gazdálkodás mikéntjeiről stb., utalnak az előadók a szociális tevékenységre is, de az e téren való utmutatásuk kimerül a társadalmi szervezkedés szükségességének hangoztatásában, rámutatva a gazdasági szervezkedésének szükségességére, saját anyagi boldogulása szempontjából.

Az előadások sorozata azonban egyáltalán nem terjeszkedik ki az önségély olyan fajtáira, melyek a népesség egészségügyének, testi jólétének, a népesség higiénikus szükségleteinek kielégítésére volna hivatott; nem igen hallunk olyan előadásokról, melyek arról szólnának, hogy az emberi betegségek, a sorscsapások ellenében a legszegényebb néposztály hol keressen vigasztalást, hol keressen gyógyítást, hol keressen enyhülést?

Az állategészségügyi előadók egész tömege oktattja a falusi gazdaközönséget az állati betegségek elleni védekezés módjairól, az állatorvosok hivatásáról, az állatbetegségek körüli kötelezettségekről, ezek elmulasztásából eredő következményekről stb., de arra alig terjed ki az előadók előadása, hogy magát a gazdaság tulajdonosát, a földnek művelőjét is érheti betegség, érheti baleset, lehet az rokkant és hogy e téren milyen eszközök állhatnak rendelkezésére az azok ellen való védekezés szempontjából.

Ezt a kis hiányosságot az előadásokat vezető vármegyei gazdasági és népnevelési egyesületnek őszinte és meleg szeretettel ajánljuk figyelmébe, mert amikor a munkás-kéz fogyásának okait kutatják, nem lehet közömbös a magyar gazdaközönség előtt a gyermekhalandóság óriási nagy jelentőségű problémája sem, a melynek gyakorlati orvoslása pedig szintén csak a társadalmi tömörülés és tömörítés után, az ugynevezett magánegyesületi betegsegélyező intézmények megteremtésével, vagy a meglevőkbe való belépéssel eszközölhető.

Méltóztassék csak bárkinek elgondolni, hogy ha egy község területén a magánegyesülés alapján ilyen célra önségélyező csoportok szerveztetnek, a tagok csekély heti, vagy havi befizetéseivel szemben mindennemű gyógysegély biztosítható s ha tudja az a leg-egyszerűbb kézimunkás család azt is, hogy az általa szolgáltatott csekély heti befizetés-

sel szemben ingyen van joga az orvost és a gyógyszerert igénybevenni, akkor nem fog kuruzslókhoz fordulni s ezzel egyszerre megszűnik az a visszás állapot, amely ma még a falusi népnek legfőbb jellemvonása, hogy az orvosában ellenséget lát; akkor pedig, a midőn ilyen népsegélyező csoportok révén az orvos a legjobb barátja lesz a község népének, akkor már majd nem kell hangzatos előadások keretében az egyke védelme ellen is szölamokkal küzdeni.

A mellőzött vármegye.

Uj kamarai beosztás a mi rovásunkra.

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara folyó évi november 13-iki rendes üléséről szóló jegyzőkönyv, most jutott birtokunkba.

Ebből a jegyzőkönyvből olvassuk, hogy a „Székely-Udvarhely“ régóta sürgetett, sokszor hangoztatott álláspontja, végre magánál a kamarai központnál is meghallgatásra talált.

Belátták annak tarthatatlanságát, hogy a kamarai alkerületekben a kültagok száma nincs aránylagosan beosztva. Mert a míg pl. a Marostordavármegyéhez tartozó Szászrégen 8 és Nyárádszereda 4 kültagot választott, addig Székelyudvarhely, Gyergyószentmiklós és Kézdivásárhely mindössze csak egyenkint 3 taggal kellett megelégedjék.

Ez pedig valóban égbekiáltó igazságtalanság volt és tovább türethetetlen állapot.

El kell ismernünk azt, hogy a fennebb hivatkozott kamarai teljes-ülés, valamiképp enyhített az óriási különbségen, de azért még mindig méltatlanság történt Udvarhelyvármegyével. Ezt az állapotot is feltétlenül meg kell szüntetni.

Mert miképp fest a központi bizottság új kerületi beosztása? E szerint Marostordából a szászrégeni alkerület 2—2 tagot (iparost és kereskedőt), a nyárádi 1—1 tagot, a maroshévízi 1 kereskedő tagot; Csikvármegyéből a csikszeredai 2—2 és a gyergyószentmiklói szintén 2—2 tagot; Udvarhelyvármegyéből a székelyudvarhelyi 2—2 tagot, a székelykereszturi 1—1 tagot és a parajdi 1 iparos tagot; Háromszékvármegyéből pedig a sepsiszentgyörgyi 2—2, a kézdivásárhelyi 2—2 és a baróti alkerület 1—1 tagot választhatna.

Ezt a beosztást a teljes-ülés elfogadta és a kereskedelemügyi miniszterhez jóváhagyásra felterjeszteni határozta.

Mi ez ellen óvást emelünk és arra kérjük a kereskedelemügyi miniszter urat, hogy ezt a hibás, téves és méltánytalan beosztást, ne hagyja jóvá, mert az Udvarhelyvármegyére nézve sérelmes. Sérelmes pedig azért, mert a parajdi alkerületben legglább is 20—35 kereskedő van és azok így képviselő nélkül maradnának. Oklánd meg szintén járási székhely; épen most kapott adóhivatalt és kereskedelmi, ipari fejlődése biztosítva van. De különben is a járás annyi iparossal és kereskedővel okvetellenül bír, mint a parajdi járás. Mellőzése tehát egészen indokolatlan volna. Székelyudvarhely városnak pedig legalább is 3—3 tagválasztáshoz feltétlenül igénye van.

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara öt éves ciklusa a küszöbön álló új év elején lejár. A kereskedelemügyi miniszter az új választást legközelebről elrendeli.

Most az ideje tehát, hogy az alkerületek teljes méltányossággal az érdekeltségre, — helyesen, jól osztassanak be. Felszólalásunknak célja ez s miután újabb öt évig változtatás nem történhetik, reméljük, hogy e fontos, közérdekű ügyben, illetékes helyen ismét — meghallgatásra találunk, vagyis pótlólag a tervezett kijavítása iránt felterjesztéssel fordulnak a miniszterhez.

Irodalom.

Válságos idők nehezültek az országra. Fokozódó terhek mellett folytonosan rosszabbodó gazdasági viszonyok, egyre csökkenő és mind bizonytalanabbá váló jövedelmek; sajnos így festenek országszerte a mai állapotok. Nemzeti életünk ki van szolgáltatva a mindenre kész hatalomnak, amely folytonosan szűkebbre szorítja polgári jogainkat és mind nagyobb terheket ró az adózó polgárságra. Ilyen viszonyok között a szó valódi értelmében nagyszerű hivatást teljesít az olyan sajtó, amely higgadt tárgyilagossággal, de vas következetességgel mond bírálót a hatalom minden ténye felett. A csonka parlamenttől ma nem várhat semmi jót ez az ország, Mióta a magyar ellenzék fegyveres erő szorította ki a törvényhozás házából, a hazafias magyar sajtóra hárult a feladat, hogy a közvéleményt irányítsa. Azok közül a sajtó-organumok közül, amelyek évtizedek óta leghívebben és leghazafiasabban teljesítik ez irányú kötelességeiket, kétségkívül a legelső között van a „Magyarország”. Ennek bizonyosságául szolgál az is, hogy a kormány a rendelkezésére álló hatalmi eszközökkel visszaélve, anyagi erejében igyekezett megtámadni a „Magyarország”-ot. Ez az újság volt a legelső, amelynek a pályaudvarokon való árusítását a kormány betiltotta. Ez a megrendszabályozás a „Magyarország”-ot se meg nem félemlítette, se hazafias és becsületes irányától el nem tántorította. — A „Magyarország” azonban nemcsak politikájában szolgálja a leghazafiasabb és legnemesebb eszméket, hanem egyébként is a legjobb, legtartalmasabb újságot nyújtja olvasóinak. Értesülései pontosok és megbízhatók, cikkeit a magyar zurnalisztika elismert kitűnései írják, belletrisztikus részében pedig a legváltozatosabb és legérdekesebb napilapunk. Az új esztendő alkalmából új előfizetést nyit a „Magyarország”. A ki gonddal szerkesztett, igazán hazafias irányu, szigoruan puritán erkölcsű újságot akar, amelyet nyugodtan adhat családja barmely tagjának kezébe, az lépjen mielőbb a „Magyarország” előfizetőinek táborába. A lap előfizetési ára negyedévre 7 K, egy hóra 2 K 40 fillér. Az előfizetési pénzek és a mutatószám iránti megkeresések a „Magyarország” kiadóhivatalába (Budapest, Rákóczi ut 38.) küldendők.

HIREK.

— **Csekély két koronáért** — hetenkint kétszer — egész éven át politikai lapot olvashat mindenki otthon, ha ötödmagával társaságban előfizet a »Székely-Udvarhely« című 1848-as függetlenségi székely újságra. Kérjen mutatószámot még ma. Levelezőlapját címezzé a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalának Székelyudvarhely és egy példányt megtekintésre azonnal szívesen kap. Aki ellenzéki újságot ma nem olvas, az megérdemli, hogy jobbágy sorsban vakon, orránál fogva vezessék és róla, nélküle háttározzanak. Olvassa és terjessze mindenki a haza önállóságáért, függetlenségéért küzdő hamisítatlan ellenzéki lapokat! A nemzet minden jóra való fiára most van szüksége a hazának. Gondoskodjunk róla, hogy csakis megbízható lapokat olvasson a nép; a kormány garmadával küldi ingyen a maszlágot. Vigyázzunk a függetlenségi sajtó szabad mozgására, mert hova-tovább súlyosabb békókat rak erre a népet örök rabigába hajtani szándékozó bérenchad. Mozduljon meg a székely nemzet és letiporni ne engedje magát s a jövő nemzedéket! Nézzén és lásson a saját szemével! Ha összetartunk és kitartunk, új élet hajnala dereng felénk; másképp pedig a megsemmisülés veszélye fenyeget. Álljunk tehát talpa addig, amíg állhatunk és nem késő!

— **Szegény gyermekek karácsona.** A székelyudvarhelyi jótékony nőegyesület a városi szegény gyermekeknek karácsonfát állít és a karácsoni ajándékokat ma (vasárnap) d. u. 5 órakor, a vármegyeház kistermében fogja kiosztani. Ezzel kapcsolatosan közöljük *Ferenczy Györgyné* kir. áll. gyermektelep felügyelőnő értesítését arról, hogy az állami gyermekek karácsoni ajándékának kiosztása a helybeli telepbizottság részéről hatfőn, e hó 23-án ugyancsak d. u. 5 órakor a vármegyeház kistermében történik. Mind a két aktus ünnepség keretében lesz és azokra az érdeklődőket szívesen látják.

— **Az új főispán.** Udvarhelyvármegye ismét új főispánt kap *Ugron János* bögözi földbirtokos személyében. Tizennyolc év óta ez már a hetedik főispánváltás. Tehát a volt főispánok, atlag pontosan három évig uralkodtak Udvarhelyvármegyében. Mi részünkről előre sem jót, sem rosszat nem mondunk az *Ugron János* mostani főispánságához. A szomorú emlékü darabont-korszak idején volt még e megye főnöke. Sokszor és sokat bírálta, mint politikai ellenfelet akkor s azután is a „Székely-Udvarhely”. Azonban — s ezt, mint tiszteletet érdemlő jellemvonást kell leszögeznünk — *Ugron János* e bírálatokért soha sem állott embertelen boszút. Nem ragadtatta el magát annyira, hogy szegény, becsületes munkája után élő családost ember kenyerét kivegye a szájjából és teljes megsemmisítésére törjön. Ennek kijelentésével tartozunk *Ugron János*nak, a darabont-korszak volt megyefőnökének is. Hogy most aztán milyen irányu működési tervvel jön; békét akar-e vagy háborút, azt a jövő fogja megmutatni. Ha jót csinál, készséggel fogjuk elismerni, mert mi az igazat letagadni nem tudjuk. Ha pedig e szegény, alig tengődő, agyonsanyargatott vármegyében a kiválasztottak, a klikk-érdek, a jó kortések malmára hajtáná a vizet és folytatná azt a — hála Istennek — megszakadt üldözési politikát, melyet eltávozott előde gyakorolt, akkor e vármegye függetlenségi érzelmű közönsége is tudni fogja kötelességét...

— **Karácsoni fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző-egylet e hó 26-án (karácson másodnapján) ez évben is gazdag műsorral tartja meg karácsoni fillérestélyét a Budapest szálló színháztermében. A műsort a zenekar nyitja meg és ezután a „Furcsa jubileum” c. 1 felv. vígjátékot előadják: *Derzsi Lajos*, *Hermann Eliz*, *Bodrogi Balázs*, *Jakabos Róza*, *Kónya Kálmán*, *Vass Mariska*, *Rájk Sándor*. Ezt követi *Dr Olosz Péter* magánjelenete, *Szemerjai Annuska* szavalata, valamint a „Harmadik csemetés-kor” c. 1 felv. vígjáték, melyet *Starch József*, *Szombatfalvi Mariska*, *Ferenczi István* és *Rájk Sándor* adnak elő. 500 db tárgyat kisorsolnak és a főnyeremény egy díszes karácsonfa lesz. Kezdeté este 8 órakor. Műsor után táncmulatság. Az estély rendezői: *Nagy Mariska*, *Nagy Anna*, *Fischer Ferenc* r. b. elnök, *Bodrogi Balázs* r. b. alelnök.

— **Vármegyei rendes közgyűlés.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága ez évi utolsó közgyűlését december 28-án (aprószentek napján) d. e. 9 órakor fogja megtartani Székelyudvarhelyt, a vármegyeház dísztermében. A közgyűlés fő tárgysorozata 226 pontból áll, a melyek kormányrendeletek, hivatalos előterjesztések, választások, városi és községi ügyek, átriatok, kérvények címei alatt foglalnak helyet.

— **Az esküdtsek** igazságos verdiktje, melyet *Kovács Gyula* országgyűlési képviselő híres politikai perében hozott, országszerte meglepedést és hazafias örömet keltett. *Kovács Gyula* júniusban, mikor *Tisza István* gróf a képviselőház elnöki székebe betörtetett és az erőszakot megkezdette, reá lött az alkotmánytörő *Tiszára* s ezért állott két napig bírái előtt. Kedden késő este hirdették ki a budapesti esküdt polgárok verdikt-

jét és annak alapján *Kovácsot* azonnal szabadlábra helyezték több, mint féléves vizsgálati fogságából. *Dr Gonda Henrik* sógora és védőügyvéde társaságában, zártkocsival távozott a törvényszéktől és az utcákon összeverődött tömeg letkesen ünnepelte az önfeláldozásra is kész hazafit.

— **Tömegtermelésre alkalmas gyümölcs-fak.** Gyümölcs termelésünk értékesítésének jelentékeny akadálya, hogy a gyümölcstermelő vidékek nem képesek oly mennyiségű és minőségű gyümölcsöt nyújtani, mint a milyent a nagykereskedelem üzletkörébe vonhatna. Ezen a káros helyzeten akar a földművelésügyi minisztérium segíteni: egyrészt be nem vált fajtájú fáknak ingyenes átültésével, másrészt az állami faiskolákban az illető vidékek viszonyainak leginkább megfelelő oltványok termelésével. Mivel ezeknek az intézkedéseknek keresztülvitelére helyes alapot csakis a helyszínen, a gyümölcstermési eredmények alapján lehet megállapítani, fölhívta a földművelésügyi miniszter az illetékes hatóságokat, hogy a termelők meghallgatásával állapítsák meg valamennyi gyümölcstermelő vidékre nézve a termi valókat. Az összegyűjtött adatokat 1913. évi február hónap közepéig kell betérjeszteni a minisztériumhoz, hol az országos értekezlet fogja megállapítani a hazai gyümölcstermelés irányát ami befolyással lesz az állami faiskolák kezelésére is.

— **Városi tisztviselők választása.** Pénteken izgalmas napja zajlott le Székelyudvarhely város közönségének. Arról volt szó, hogy kik legyenek a város közigazgatásának vezetői. Pro és kontra folytak az ad hoc értekezletek. Izzó beszédek, szigorú kritikák hangzottak el a képviselőtestület tagjai között. Az eredmény azonban csak oda lyukadt ki, hogy, ismét megválasztották a volt tisztviselőket. A polgármesteri állás a legutóbbi napokig bizonytalanságban tévelygett. Mikor azonban *Soó Domokos* visszavette pályázati kérvényét, azonnal lehetett tudni, hogy *Gotthárd János* megmarad. *Szalóts Zoltán* mellett későre indultak meg és lágy-melegen kezelték az ügyét. *Dr Konez János* dicsőszentmártoni városi főjegyzőnek pedig pályázatáról a kandidálásig, alig tudott valaki. Így aztán 45 szavazattal 31 ellenében jutott be ismét *Gotthárd János* nyug. pénzügyi azámvizsgáló a polgármesteri székbe. A többi állásokat aztán majdnem mind közfelkiáltás útján töltötték be. *Soó Domokos* egyhangulag újból polgármester helyettesnek; *Lakatos Tivadar* gazdasági tanácsos pedig tulnyomó szótöbbséggel választott meg. *Lendvay Imre* mérnök, *Simó Máttyás* pénztárnok, *Jancsó János* ellenőr, *Dr Ferenczy Béla* rendőralkapitány, *Szabó Domokos* városgazda, *Dr Pál Ernő* tisztügyi ügyész, *Sándor Albert* irnok mind közfelkiáltással, egyhangulag kerültek állásukba. Szavazás volt *Solymossy Lajos* számvevő állására, de szavazattöbbséggel győzött. A választások megkezdése, vagyis napirend előtt, *Ugron Ákos* volt főispán szóvá tette *Gotthárd János* nyugdíj-kérdését. *Dr Sebesi János* alispán, mint elnök — jogi meggyőződésére hivatkozva — kijelentette, hogy a városra a viszonosság életbe lépésével sem fog teher származni, mert hiszen bizonyos eszaki (erkölcsi) háttérre is van a polgármester nyugdíj-igényéről való lemondásának. Voltak, a kik ebbe bele nyugodtak és voltak s vannak, akik a törvényt másképpen magyarázzák. Annyi tény, hogy igen szomorú dolog lenne, ha Székelyudvarhely város e téren is a saját károsodásán kellene tanuljon. Vajjon ezt a kárt ki és kik térítenék meg akkor!? Hányan állanak elő kártérítési kászséggal a 45 titkos szavazók közül?!... Bizonyára egy sem, mert a közkárnak gazdája nem szokott lenni. Különben úgy értesülünk, hogy a polgármester választása ellen felebezéssel fognak élni már csak azért is, hogy a *Gotthárd-fele* nyugdíj-kérdés homályossága ügyében, valamelyes döntés provokáltassék a város biztonysága érdekében.

Eladó vagy kiadó belsőség. Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szíveségből a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Sertésvágásra házakhoz

ajánlkozik: **Tóth Márton** mészárossegéd Székelyudvarhelyt, Eötvös-u. 3.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi berokban. Hordókban és palackokban. Kifünő sajáttermés és vörös borok.

Milliók

használgák

Köhögés

rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hörharut ellen

KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel.”

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzóktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon! Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban! **ZSETKEY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszent márton község.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz. elad és saját költségén párcelláz

Kovács Elek ingatlan forgalmi irodája **Marosvásárhelyt,**

Apaffy Mihály utca 2. szám.

Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó.

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyárral*, egy 700 és 1600 holdas földbirtok.

Pénzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönügyleteket, biztosításokat *gyorsan lebonyolít.*

*A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században, Irta: Dr. Konnerth János Némethől fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K-Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyazó mű, mely 408 oldalas, vastkos kötetben a székelyek ösfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabíró (székbíró), a főkirálybíró, az esküdteket vagy széklőket, a jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A három rend, A földönlakók, Székely társ, Székely bánja vára 1562, A darabntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, musrák vagy hadi szemléket, a präsidium vagy határórséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelhetés korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadi adót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitünő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Aspirin-Tabletták

(a közismert fájdalomcsillapító szer)

Hogy bizonyos legyen az ember, hogy csakugyan a valódi Aspirint kapja, mindig Aspirin-Tabletta formában kell, hogy kérje. Ezek eredeti csomagolásban, 1 üvegeső 20 félgrammos tablettával K. 1.20-ért, kaphatók. Minden egyes tablettán rajta van az Aspirin szó.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld und Leverkusen b. Mäkelm am Rhein.

Bélyegzők és pecsétnyomok mindenféle kivitelben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papírkereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Horgony-Syrup. Sarsaparillae compos
Vértisztító szer. Üvege 3.60 és 7.50 kor

Horgony-Liniment. Capsici
A **Horgony-Pain-Expeller** pótléka. Fájdalomenyhítő bedörzsölés
meghűlésnél, rheumánál, köszvényűnél stb.
Üvege 1.40, 2. — kor

Horgony-Vas-Albuminat-Tinktura.
Vérezegénységűnél és sápkórűnél. — Üvege 1.40 kor

Használati utasítások a legtöbb gyógyszerárban vagy közvetlenül RICHTER dr. az „Arany orszian”-hoz oimzett prágai (I. ElisabethetraBe 5) gyógyszerárából.

— ÉRTESÍTÉS. —

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és nőidivatáruccikk, készruhák, cipők, fehérneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Névjegyek

az új-év alkalmára már most megrendelendők Betegh Pál könyvnyomtató-intézetében. — Legnagyobb választék. — Legújabb divat szerinti minták. — Mérsékelt árak. — Pontos kiszolgálás.